

Psykologi C – 2022

1. Fagets rolle

Psykologi handler om, hvordan mennesker sanser, tænker, lærer, føler, handler og udvikler sig universelt under givne livsomstændigheder. Den videnskabelige psykologi bruger naturvidenskabelige, samfundsvidenskabelige og humanistiske metoder, og resultaterne fra forskningen anvendes i mange forskellige sammenhænge til forståelse af mennesket. Fagets historiske baggrund indeholder filosofisk og videnskabelig teoridannelse. Psykologi i den gymnasiale uddannelse omfatter nyere forskning og teoridannelse inden for socialpsykologi, udviklingspsykologi, områderne kognition og læring samt personlighed og identitet.

2. Fagets formål

Viden og færdigheder

Eleverne skal have sådanne kundskaber i den videnskabeligt funderede psykologis kernestof og metoder, at de har evne og lyst til at analysere og reflektere over psykologiske forhold af såvel faglig som almen karakter samt kompetence til på et grundlæggende niveau at forholde sig kritisk til psykologiske teories forklaringsværdi.

Lærings- og arbejdskompetencer

Eleverne skal have kompetence til kritisk at analysere psykologiske problemstillinger samt i et vist omfang til at strukturere og vurdere psykologisk teori og empiri. I tilknytning hertil skal eleverne i et helhedsperspektiv kunne arbejde med psykologi i et fagligt samspil med naturvidenskabelige, samfundsvidenskabelige og humanistiske fag.

Personlige og sociale kompetencer

Eleverne skal kunne reflektere over egen studiepraksis og de skal kunne samarbejde med andre. Eleverne skal på et fagligt grundlag kunne udvise forståelse og respekt for menneskers forskellighed på baggrund af personlige, sociale og kulturelle faktorer. I tilknytning hertil skal de kunne udvikle deres personlige identitet og deres mulighed for individuel og social udfoldelse.

Kulturelle og samfundsmæssige kompetencer

Eleverne skal på en faglig baggrund og på baggrund af deres selv- og omverdensforståelse kunne navigere i en foranderlig og globaliseret verden.

3. Læringsmål og indhold

3.1 Læringsmål

Eleverne skal kunne:

- a) demonstrere et bredt kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normal-fungerende menneske,
- b) redegøre for samt kritisk forholde sig til centrale psykologiske teorier, begreber og undersøgelser,
- c) udvælge og anvende psykologisk viden på konkrete problemstillinger og aktuelt stof og forholde sig kritisk til disse på et fagligt grundlag,
- d) inddrage forskellige perspektiver til forklaring af psykologiske problemstillinger, herunder placere psykologisk teori i en videnskabsteoretisk ramme,

- e) demonstrere et elementært kendskab til fagets forskningsmetoder og etiske problemstillinger i psykologisk forskning samt kunne skelne mellem hverdagspsykologi og videnskabelig baseret psykologisk viden,
- f) vurdere betydningen af kulturelle faktorer i forhold til menneskers adfærd,
- g) demonstrere kendskab til psykologiske teorier om identitetsdannelse og
- h) formidle psykologisk viden med et fagligt begrebsapparat på en klar og præcis måde.

3.2 Kernestof

Kernestoffet er:

Socialpsykologi

- a) gruppepsykologiske processer og social indflydelse og
- b) social kognition, herunder stereotyper og fordomme.

Udviklingspsykologi

- c) menneskets udvikling i et livslangt perspektiv, herunder betydningen af arv, miljø og kultur og
- d) omsorg, sårbarhed og resiliens.

Kognition og læring

- e) psykologiske, sociale og kulturelle forholds betydning for læring, intelligens, motivation og hukommelse
- f) perceptionens og tænkingens betydning for menneskets forståelse af omverdenen.

Kultur og identitet

- g) selv, identitet og personlighed og
- h) kulturforandring og identitetsudvikling.

3.3 Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde læringsmålene alene ved hjælp af kernestoffet. Det supplerende stof i faget psykologi, skal perspektivere og uddybe kernestoffet og i det hele taget udvide den faglige horisont, så eleverne kan leve op til læringsmålene. Det supplerende stof kan sammen med kernestoffet tilrettelægges således, at det bidrager til det faglige samspil inden for en givet studieretning. Det supplerende stof kan vælges så det især understøtter:

- a) det kulturpsykologiske perspektiv,
- b) det sundhedspsykologiske perspektiv,
- c) det mediepsykologiske perspektiv,
- d) det praksis- og anvendelsesorienterede,
- e) arbejds- og erhvervsrelaterede perspektiver eller
- f) videnskabelige og metodiske forhold.

Som i kernestoffet skal der også i det supplerende stof i videst muligt omfang perspektiveres til både grønlandske og internationale forhold.

4. Tilrettelæggelse

4.1 Didaktiske principper

- a) Undervisningen skal tage udgangspunkt i elevernes faglige niveau og viden.

- b) Undervisningen tilrettelægges, så den i videst muligt omfang har karakter af en læringsdialog mellem lærer og elever.
- c) Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem forskellige undervisningsformer.
- d) Undervisningen tilrettelægges, så elevernes interesser og behov tilgodeses, så eleverne får mulighed for at opleve faget som spændende, relevant og vedkommende.
- e) Undervisningen tilrettelægges, så der både er faglig progression i de enkelte forløb og temaer såvel som progression i udvikling af fagsprog og terminologi, så eleven gradvis opøves i mere selvstændige arbejdsformer og kompleks tænkning.

Undervisningen tilrettelægges, så der i videst muligt omfang perspektiveres til det omgivende samfund.

Det bærende princip for tilrettelæggelsen er en temaorienteret undervisning, hvor samtlige kernestoffets delområder er belyst ved undervisningens afslutning. Der anvendes en undervisningsmetode, der medvirker til udvikling af elevernes personlige og sociale kompetencer baseret på et fagligt udgangspunkt, ligesom studiekompetencen skal udvikles gennem arbejdet med den kritiske tænkning og ved samspil med andre fag.

4.2 Arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges således, at eleverne opnår en helhedsorienteret og sammenhængende forståelse af de psykologiske forhold, som undervisningen omfatter. Undervisningen organiseres i såvel arbejdsformer og faglige krav som i kravene til elevernes selvstændighed med henblik på variation og progression, men i høj grad også så der tages hensyn til forskellige elevtyper, deres læringsstile og behov. Både elever med undervisningssproget som førstesprog og som andetsprog skal tilgodeses.

Der skal varieres mellem lærercentrerede og elevcentrerede undervisningsformer, og der skal veksles mellem induktive og deduktive principper herunder med mulighed for projektorgerede arbejdsformer. Der lægges vægt på forbindelse til den praktiske verden. Forskellige medier og informationsteknologier inddrages.

4.3 It

It og digitale medier anvendes som redskab for elevernes læreproces og faglige udvikling bl.a. i form af informationssøgning og til formidling. I faget indgår desuden arbejde med anvendelse af relevant psykologisk viden fra digitale medier samt udvikling af elevernes evne til på psykologifagligt grundlag at vurdere og diskutere psykologisk stof fra internetbaserede kilder. I psykologiundervisningen inddrages ligeledes digitale mediers betydning for menneskers adfærd, kommunikation og identitetsdannelse.

4.4 Fagsprog

Undervisningen skal tilrettelægges således, at der arbejdes systematisk med udvikling af elevernes fagsprog samt forståelse og anvendelse af fagets terminologi. Undervisningen skal tilrettelægges, så eleverne gradvist opnår sikkerhed i forståelse og brug af før-faglige ord og begreber.

4.5 Samspil med andre fag

Undervisningen skal tilrettelægges, så der i perioder arbejdes tværfagligt og drages paralleller til andre fags vidensområder. Fagets stofområder giver naturlige berøringsflader til samtlige fag, som

på forskellige måder beskæftiger sig med mennesket, og samarbejdet med andre fag giver mulighed for fordybelse og større indsigt i de respektive fags bidrag til helheden.

5. Evaluering

5.1 Løbende evaluering

Evalueringen tilrettelægges med udgangspunkt i fagets læringsmål og tilrettelægges så kvaliteten af undervisningen understøttes. Evaluering skal sikre, at enkelte elevs læring styrkes, ved at eleven løbende kender sit standpunkt. Evaluering gennemføres flere gange i løbet af undervisningen i skriftlig eller mundtlig form. Det skal sikres, at der ved undervisningens afslutning har været benyttet forskellige evalueringsformer.

5.2 Prøveform

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af opgaver med et ukendt bilagsmateriale. Bilagsmaterialet skal indeholde kildeangivelse. Opgaverne skal være forsynet med en overskrift og være ledsaget af vejledende underspørgsmål. En opgave inklusive bilag må maksimalt udgøre tre normalsider a 2400 anslag inklusive mellemrum. Opgaverne skal tilsammen dække de læste temaer.

Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid og eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand.

Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator.

5.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilket omfang eksaminandens præstation lever op til fagets læringsmål.

Der lægges vægt på, at eksaminanden kan:

- a) beskrive den givne problemstilling psykologifagligt,
- b) analysere ved hjælp af psykologisk teori og metode,
- c) perspektivere psykologiske problemstillinger,
- d) strukturere og formidle psykologisk viden med brug af et fagligt begrebsapparat og
- e) indgå i en faglig dialog.

Der gives en karakter ud fra en helhedsvurdering.